

## **Informe sobre els drets lingüístics a Catalunya**

### **El síndic demana que es mantingui i s'aprofundeixi en el model lingüístic actual i denuncia la desídia del Govern de l'Estat en el compliment dels mandats constitucionals i internacionals en matèria lingüística**

**Rafael Ribó constata i valora el fet que Catalunya és un exemple de bona convivència lingüística. El baix nivell de preocupació social que genera aquesta qüestió ho corrobora**

**El Consell d'Europa elogia la situació dels drets lingüístics a Catalunya i fa palès que hi ha un retrocés en l'ús de les llengües cooficials en els serveis públics estatals**

**L'Administració central incompleix mandats constitucionals i internacionals en matèria lingüística i no es desenvolupen les polítiques establertes per assolir una major igualtat en els drets lingüístics**

**Independentment de quina sigui l'orientació institucional futura de Catalunya com a conseqüència de futurs processos electorals o de consulta ciutadana, el síndic demana que es mantingui i s'aprofundeixi en el model lingüístic actual**

El síndic, Rafael Ribó, ha lliurat al president de la Generalitat i al Parlament de Catalunya l'Informe sobre els drets lingüístics a Catalunya. Aquest informe monogràfic sorgeix de l'experiència acumulada des de la creació de la institució fins avui i està motivat per una voluntat de compilar les qüestions més rellevants publicades sobre els drets lingüístics a Catalunya i la defensa que n'han fet el Síndic i altres institucions.

Segons el síndic, la convivència lingüística a Catalunya avui és un tresor que cal preservar i fomentar. Així també ho entenen els organismes i els observadors internacionals que assenyalen Catalunya com a model de convivència lingüística.

Per tot això, sigui quina sigui l'orientació institucional, electoral, de consulta que emprengui aquest país, i per damunt de les legítimes diferències partidàries, s'ha de mantenir i aprofundir en el model lingüístic actual, tal com es desprèn de la defensa dels drets que ha fet la institució durant aquests anys, i també de les que s'han fet des d'organismes internacionals. Això seria la millor garantia dels drets lingüístics per a tothom.

Tot i la constatada bona convivència lingüística, el síndic denuncia que el Govern de l'Estat espanyol incompleix els mandats constitucionals i internacionals en matèria lingüística. Això s'evidencia en propostes legislatives o de polítiques públiques que poden lesionar aquest model. També s'evidencia en incompliments d'articles i de mandats internacionals.

En aquesta mateixa línia s'ha pronunciat el Consell d'Europa en els darrers informes publicats pel Comitè d'Experts sobre l'aplicació de la Carta a Espanya, dels anys 2008 i 2011, en què s'afirma que cal assegurar la presència de totes les llengües en els serveis públics estatals i palesa que l'ús de les llengües cooficials en els serveis públics estatals està en retrocés.

### **Llacunes i millores en el model actual**

Des de la institució s'han detectat una sèrie de llacunes al model actual, les quals s'haurien de pal·liar per poder garantir l'efectivitat en l'ús de la llengua, entre les quals destaquen:

1. L'article 3.3 i l'article 20 de la Constitució, orientats a garantir un especial respecte i protecció a les diferents llengües de l'Estat i a la promoció del pluralisme lingüístic als mitjans de comunicació, estan pendents de ser desplegats. Aquest fet genera una afectació negativa que, amb el pas dels anys, acumula greuges en detriment, precisament, de la protecció que requereixen totes les llengües de l'Estat. Aquesta desatenció afecta fins i tot el Consell de les Llengües, organisme creat l'any 2007 i que es troba en una evident inactivitat.
2. D'acord amb els informes del Consell d'Europa en matèria de llengües regionals o minoritàries, l'Estat espanyol no compleix els requeriments de la Carta amb relació als drets lingüístics.
3. L'alta rotació del personal de l'Administració de justícia no contribueix a la consolidació de la llengua catalana com a eina de treball ni tampoc hi ajuden les inèrcies d'alguns membres de la judicatura i la fiscalia quan manifesten que les comunicacions i les resolucions efectuades en castellà ja tenen plena validesa jurídica o atribueixen una voluntat deliberada de dilatar els procediments a la part que al·lega vulneracions de drets lingüístics.
4. El dret dels ciutadans a rebre en castellà, si així ho demanen, les comunicacions de les administracions públiques catalanes és compatible amb el fet que el català sigui la llengua normalment emprada en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones físiques o jurídiques residents en aquest àmbit lingüístic.
5. Malgrat que ja fa molts anys que és vigent la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, en àmbits de l'Administració de l'Estat a Catalunya es detecten actuacions que vulnereu el dret que assisteix els ciutadans de Catalunya a fer servir la llengua pròpia i a ser-hi atesos sense que se'ls exigeixi cap mena de traducció. Aquesta vulneració és recurrent en membres dels cossos i les forces de seguretat de l'Estat presents a Catalunya.
6. En les queixes presentades pels ciutadans davant el Síndic es posa de manifest el descontentament amb la manca d'ús del català en models i formularis, en les notificacions o en la documentació tramesa, tot i

7. L'incompliment de preceptes lingüístics imputable a les empreses públiques, les empreses de serveis públics i les d'atenció al públic pel que fa a la senyalització, els cartells d'informació general de caràcter fix i els documents d'oferta de serveis es considera una infracció administrativa a la qual s'ha d'aplicar el règim sancionador en matèria de defensa dels consumidors i els usuaris.
8. Fonamentar sobre la base de la Moció 16/IX l'arxivament, per part de l'Agència Catalana del Consum, de les denúncies presentades per un suposat incompliment de l'etiquetatge en català de productes no alimentaris no s'ajusta a dret, ja que això contradiu el que preveu el Codi de consum de Catalunya per als drets lingüístics dels consumidors o per als terminis d'aplicació d'aquest a les empreses.

### **Recomanacions de l'Informe**

- I. Des de totes les instàncies públiques (governamentals, legislatives i judicials) cal vetllar per preservar i enfortir les bases que han suportat el model lingüístic existent a Catalunya. Aquest model ha permès una situació de convivència i absència de conflicte social per motius de llengua que ha estat elogiat per organismes internacionals, com ara el Consell d'Europa.
- II. Cal preservar totes les actuacions, especialment en l'àmbit educatiu, orientades a facilitar el coneixement i el domini de les llengües oficials per a qualsevol persona amb residència a Catalunya. D'aquesta manera se seguiran facilitant instruments valuosos per a la integració social per a un ampli nombre de persones.
- III. Es requereix l'adopció de mesures immediates per dotar de contingut material concret els preceptes de l'ordenament constitucional que reconeixen el plurilingüisme de l'Estat espanyol.
- IV. Les administracions públiques i les empreses que presten serveis d'interès general a Catalunya han de culminar l'esforç per garantir que el dret d'elecció lingüística del ciutadà en les seves relacions amb aquestes sigui un fet.
- IV. A l'escola, ambdós idiomes oficials han de tenir garantida una presència als plans d'estudi, de manera que l'alumnat no sigui separat en centres ni en grups classe diferents per raó de la seva llengua habitual, amb l'objectiu que al final de l'educació obligatòria pugui utilitzar normalment i correctament les dues llengües oficials.
- VI. Cal apostar de manera decidida per la formació del personal al servei de l'Administració de justícia per garantir que tingui un nivell de

- VII. Els membres de la judicatura i la fiscalia, i també els secretaris i la resta del personal dels jutjats i tribunals, han de tenir present que la legislació catalana en matèria lingüística atorga als ciutadans la facultat de tria lingüística, i que aquesta els vincula i obliga que totes les actuacions judicials i tota la documentació oficial emesa es dugui a terme en la llengua oficial demanada, sense ocasionar als ciutadans dilacions indegudes per causa de la llengua emprada ni exigir-los cap mena de traducció.
- VIII. Els òrgans de govern dels jutjats i tribunals han d'actuar davant el desconeixement de la normativa lingüística del personal a càrrec seu i defugir les inèrcies que es deriven de la plena validesa jurídica de les actuacions realitzades en castellà, de manera que s'exigeixi que es respectin els drets lingüístics dels ciutadans que manifesten la seva voluntat expressa sobre la tramitació dels procediments en català.
- IX. Cal que l'Administració dugui a terme tots els esforços necessaris perquè el personal facultatiu tingui un nivell de suficiència del català que el faci apte per desenvolupar les seves tasques sense vulnerar el dret del pacient a la tria lingüística.
- X. Atès que els ciutadans tenen dret a ser atesos pel personal al servei de les administracions públiques catalanes amb independència de la llengua oficial en què s'hi adrecin, fóra desitjable que l'atenció oral als ciutadans es fes també en la llengua oficial que ells han emprat, tot i que no hi hagi un deure legalment establert. Per això cal garantir que la capacitació lingüística del servidor públic sigui d'un nivell que doni resposta efectiva al desenvolupament de les tasques pròpies del seu lloc de treball, incloent-hi la resposta oral en la llengua oficial triada pels ciutadans.
- XI. Les aplicacions dels mitjans electrònics posades a disposició dels ciutadans per les entitats del sector públic han de permetre que la consulta, la participació i la tramitació es puguin fer en la llengua oficial escollida per la persona interessada i han de permetre de canviar l'opció lingüística en qualsevol moment.
- XII. Cal comptar amb la col·laboració efectiva de la Delegació del Govern espanyol a Catalunya per poder donar resposta a les queixes plantejades pels ciutadans que tenen a veure amb actuacions d'òrgans que pertanyen a l'Administració central, com ara el cas de les forces i els cossos de seguretat, amb motiu de la realització de tràmits fronterers o relacionats amb la renovació de documents com ara el DNI, el permís de conduir o el passaport.
- XIII. Cal eradicar plantejaments poc respectuosos del personal d'aquesta administració cap a les persones que en l'exercici del seu dret fan servir la llengua catalana per relacionar-se amb el personal d'aquestes administracions, cossos o organismes. Per això cal garantir

- XIV. L'Administració de l'Estat a Catalunya ha de posar a disposició dels ciutadans formularis i impresos que permetin la tramitació dels procediments en la llengua oficial triada i s'ha de mantenir actualitzat en català el contingut de les pàgines web.
- XV. S'ha de garantir l'atenció de les persones consumidores i usuàries, amb independència de la llengua oficial en què s'expressin, per part de les empreses prestadores de serveis d'interès general que desenvolupen la seva activitat a Catalunya.
- XVI. Cal adoptar mesures per tal que, des d'un primer moment, les persones usuàries dels serveis d'atenció d'aquestes empreses puguin manifestar la tria de l'idioma en què volen ser ateses.
- XVII. El Govern de la Generalitat ha de garantir el compliment de la Llei 20/2010, de 7 de juliol, del cinema, pel que fa a l'oferta real cinematogràfica en llengua catalana. L'actuació del Govern n'ha de fer possible el ple compliment en el moment en què s'exhaureixin els cinc anys de termini que la mateixa llei preveia des que es va aprovar per facilitar-ne un compliment progressiu.
- XVIII. Cal aplicar el principi de proporcionalitat en la implantació del Codi de consum de Catalunya pel que fa a l'etiquetatge en català de productes no alimentaris, en funció del tipus de producte i de la dimensió de l'empresa o el sector afectats.
- XIX. Cal analitzar la conveniència de modificar el Codi de consum de Catalunya amb relació al que està previst actualment per a l'etiquetatge en català de productes no alimentaris, conjuntament amb els sectors afectats, i després de fer les anàlisis i els estudis pertinents, atès que ja han transcorregut quatre anys des que es va aprovar.